

CHCEME NAVLÉKNOUT NA NITKU VŠECHNY TŘI KORÁLKY

Národní soustava kvalifikací vzniká v České republice s přispěním Evropské unie od roku 2005. V současnosti obsahuje cca 450 profesních kvalifikací, což je nový typ kvalifikace, vznikající na základě poptávky trhu práce. Do roku 2015 by těchto kvalifikací mělo být 1 150. Jak mohou tento nový systém lidé využívat – o tom jsme hovořili s hlavním manažerem projektu Národní soustava kvalifikací 2 Ivo Jupou.

Jak se určí, kolik kvalifikací je vlastně potřeba?

Národní soustava kvalifikací (NSK) by měla obsahovat tolik kvalifikací, kolik zaměstnavatelé identifikují, že je na trhu práce potřeba. Do konce projektu Národní soustava kvalifikací 2 (NSK2) v roce 2015 by mělo být k dispozici 1 150 kvalifikací, které budou tvořit základní registr. Jenže tím to zdaleka nekončí. Trh práce se mění, a proto bude nutné standardy v určitých intervalech revidovat.

To budou posuzovat zaměstnavatel-

ské svazy, které musí také rozhodnout, jestli je třeba vytvořit další kvalifikace, nebo bude spíš nutné revidovat standardy, které v Národní soustavě kvalifikací vznikaly jako první. Z toho je vidět, že jde o otevřený systém, který budou nejvíc ovlivňovat zaměstnavatelé. Ti dosud velmi často kritizovali školy a říkali: „Co to ty žáky učíte?“ Ale v režimu NSK to už nebude možné, protože to jsou právě oni, kdo zásadně ovlivňují podobu standardů. Národní soustava kvalifikací tak odráží přesně to, co si zaměstnavatelé objednávají.

Každá kvalifikace je popsána prostřednictvím standardů, jejichž existence umožňuje, aby lidé mohli získat certifikát o tom, co umí, aniž by museli chodit do školy. Stačí, když z profesní kvalifikace složí zkoušku, jejíž obsah je dán standardy.

V prvních letech práce na NSK se vytvářely hlavně standardy pro dílčí (dnes profesní) kvalifikace na úrovni učebních oborů. Na čem se pracuje v rámci projektu NSK2?

Současný projekt má doplnit všechny kvalifikace, které se týkají vyučení, a vytvořit všechny profesní kvalifikace na maturitní úrovni – tedy v rámci EQF jde o úroveň 2, 3 a 4. V případě, že je poptávka, tak vytváříme i kvalifikace vyšších úrovní, např. vznikla kvalifikace Auditor nebo Lektor, které mají úroveň VOŠ.

Existuje koncept, jak se dostat prostřednictvím zkoušek z profesních kvalifikací k maturitě?

Je třeba říci, že koncept NSK je stavěn přesně opačně. V počátečním vzdělávání dosahují lidé v daném oboru poměrně širokého a obecného vzdělání. Když mám výuční list, tak zaměstnavatel zhruba tuší, k čemu se umím postavit a co tedy s určitou menší mírou zaučení můžu začít vykonávat.

Profesní kvalifikace naopak neobsahují všeobecné vzdělání a člověka s touto kvalifikací musí zaměstnavatel zaučovat řádově méně než pracovníka s maturitou nebo výučním listem.

Dneska už se tedy nepředpokládá, že by se člověk mohl prostřednictvím profesních kvalifikací dostat i ke složení maturity?

Stále se snažíme, aby to bylo uskutečnitelné. Postupně vytváříme profesní kvalifikace, z nichž bude možné poskládat tzv. úplnou profesní kvalifikaci a složit maturitní zkoušku. Ale nebude to jednoduché, protože

KDE JSOU INFORMACE O NSK A PROFESNÍCH KVALIFIKACÍCH

Oficiální registr NSK na adrese: www.narodni-kvalifikace.cz
Registr je určen hlavně odborné veřejnosti:

- pracovníkům vzdělávacích organizací,
- organizacím, které se chtějí stát autorizovanou osobou,
- poradcům, kteří chtějí získat přehled.

Webové stránky:

www.vzdelavaniaprace.cz

Jsou určeny laické veřejnosti:

- lidem, kteří se chtějí vzdělávat,
- zájemcům o přezkoušení,
- zájemcům o zaměstnání.

Web poskytuje informace o kurzech, o tom, kde se konají zkoušky a o zaměstnavatelích, kteří mohou pracovníka s danou kvalifikací potřebovat.

profesní kvalifikace pokrývají pouze odbornou část, kromě ní by musel člověk složit také společnou část maturity. Na druhé straně by to mohla být příležitost pro školy, aby takové lidi začaly připravovat k maturitě ze všeobecně vzdělávacích předmětů. Je ale jasné, že praktická využitelnost tohoto postupu je dost malá. V NSK jsou primární profesní kvalifikace a možnost získat výuční list či maturitu je vlastně sekundární efekt.

Pokračování na str. 2

PROFESNÍ KVALIFIKACE JE VĚROHODNÉ VZDĚLÁNÍ

Jaké mají autorizované osoby zkušenosti se zkoušením zájemců z profesních kvalifikací? To jsme zjišťovali na školách a v dalších organizacích, které se věnují vzdělávání.

4

Nejvíce zkoušek mají strážní

Zkoušení zájemců o profesní kvalifikace se Soukromá střední odborná škola v Hranicích věnuje už několik let. Vzdělávání dospělých je tu považováno za velmi perspektivní možnost rozšíření působnosti. Také proto škola buduje nové vzdělávací centrum, které bude otevřeno v září letošního roku.

Dosud největší zájem zaznamenala škola o profesní kvalifikaci **Strážný**. Je to proto, že živnostenský zákon strážným uložil doplnit si kvalifikaci do konce července 2012. Podle Ily Voldánové, která má profesní kvalifikace ve škole na starosti, do té doby zkoušeli 20–30 zájemců měsíčně. Ve druhé polovině loňského roku ale zájem přirozeně opadl. Náročnost této zkoušky je na úrovni 2 (odpovídá méně náročným učebním oborům kategorie E) a úspěšnost zkoušených byla téměř stoprocentní. Ti, kteří neuspěli, to obvykle zkoušeli znovu. „Pokud se jim to nepodařilo, museli dát výpověď – bez doplnění kvalifikace už nemohou profesi strážného vykonávat,“ upřesnila Iva Voldánová.

Jiná situace je u kvalifikace **Průvodce cestovního ruchu**, která odpovídá maturitní úrovni. Zájemci musí napřed připravit teoretickou práci a složit všeobecný test z historie, zeměpisu a kultury. Pokud nemají státnici, konají také jazykovou zkoušku. Při praktické zkoušce provádí zkoušený tzv. „výklad po trase“ v určité lokalitě a hodnotitel posuzuje jeho správnost i zajímavost. Od roku 2013 si škola zajistila řadu nových autorizací pro kvalifikace, jako je Detektiv-koncipient, Ubytování v soukromí, Fotoreportér, Sportovní masáž, Evidence zásob zboží a materiálu a Skladník. Dosud je to novinka a tomu odpovídá zatím i menší zájem. Větší efekt ale škola očekává od dalších dvou kvalifikací – **Asistent/Asistentka** a **Personalista/Personalistka**.

V tomto případě bude škola spolupracovat se vzdělávacími institucemi, které si pro tyto kvalifikace akreditovaly rekvalifikační kurzy. „Naše škola pak bude absolventy těchto rekvalifikačních zkoušek,“ vysvětluje Iva Voldánová.

U Horské služby je o zkoušky z profesních kvalifikací velký zájem

Horská služba se stala autorizovanou osobou pro takové kvalifikace, jako je **Člen horské služby, Horský průvodce, Psod, Záchranář, Instruktore** nebo **Cvičitel horské služby**. „Složení zkoušky se stalo podmínkou hlavně pro ty, kteří se chtějí stát

členy Horské služby,“ vysvětluje Mgr. Jiří Brožek, který má profesní kvalifikace na starost. Zkoušky z těchto kvalifikací jsou u Horské služby nutností, protože k nim nevede **žádné odpovídající školní vzdělání**.

Stávající členové už většinou nějaké zkoušky složili, i když to nebylo podle standardů NSK. „Nenutíme je ale, aby si po letech u Horské služby dělali nové zkoušky.“ Profesní kvalifikace má přesto podle Brožky větší vážnost. „Kritéria si už neurčujeme sami, ale jsou stanovena zvenku. Je to tedy věrohodné vzdělání, ne něco, co bychom si tady organizovali pod pokličkou. Jediné, co komplikuje situaci, je obrovské papírování, to nás zatěžuje,“ dodává Jiří Brožek.

Některé zkoušky jsou velmi drahé

Integrovaná střední škola Cheb má autorizaci na více než 30 profesních kvalifikací z různých oblastí a loni uskutečnila cca 20 zkoušek, většinou z oblastí stravování a služeb. Podle vedoucího centra celoživotního vzdělávání Ing. Petra Adamce je provádění zkoušek z profesních kvalifikací spojeno s řadou potíží. „Zatím je **velmi malá informovanost** o tom, že si lidé mohou složit zkoušku z profesní kvalifikace a k čemu by jim to mohlo být. Problém je i to, že zkoušky z technických kvalifikací jsou spojeny s velkými náklady,“ říká Ing. Adamec.

Letos bude ISS v Chebu „dodavatelem“ zkoušek pro různé firmy, které získaly akre-

ditaci na rekvalifikační kurzy. „Znamená to, že zkoušek bude víc a bude to pro nás také do určité míry ekonomicky přínosné. Máme ale strach, aby nevznikl rozpor mezi tím, co se budou účastníci kurzu učit, a tím, z čeho je budeme zkoušet. Akreditaci rekvalifikačních kurzů totiž uděluje MŠMT, ale autorizované osoby schvalují rezortní ministerstva. Ing. Adamec vidí i další problémy. „Myslím, že je mezi standardy profesních kvalifikací dost velká disproporce. Některé jsou velmi úzké a jiné neúměrně široké. Třeba u zedníka je stanoven rozsah 10–14 hodin a během nich by měl zájemce v podstatě postavit rodinný dům – což je samozřejmě jak časově, tak materiálně a technicky nemožné.“

Hospodářská komora ČR je největší autorizovanou osobou

Hospodářská komora má autorizaci ke zkoušení pro cca 70 kvalifikací a je tak největší autorizovanou osobou v ČR. Profesní kvalifikace zkouší vždy zástupce zaměstnavatelů, případně odborný učitel školy, kde se daný obor vyučuje. „Zkoušky probíhají převážně za reálného provozu a podle požadavků hodnoticího standardu dané PK,“ upřesňuje projektová manažerka Ing. Martina Krutinová. Nejčastěji se podle ní zkoušky stále skládají v kvalifikaci **Strážný**, přestože 1. 8. 2012 skončil termín, dokdy si lidé museli kvalifikaci doplnit. „Po 1. srpnu 2012 sice zájem významně poklesl, nicméně vzhledem k tomu, že je v tomto oboru vysoká fluktuace a na českém trhu je velký počet pracovních míst na pozici strážný, zájem o tuto zkoušku stále přetrvává. Kromě toho je velký zájem o **zkoušky komuniků**, a to zejména z profesní kvalifikace Revizní technik spalinových cest a Kontrola a čištění spalinových cest. Dále je značný zájem o profesní kvalifikace **Úklidový pracovník administrativních ploch**, o kvalifikace gastronomické a také o kvalifikace **Pokladník** nebo **Prodáváč**. Finanční přínos ze zkoušek není podle Ing. Krutinové pro HK ČR prioritou, jedná se totiž zejména o plnění veřejně prospěšných úkolů, za jejichž účelem byla Komora zřízena, a to je pomoc podnikatelům, konkrétně zájem o fungující trh práce a zajištění kvalifikovaných lidí. „Nicméně se samozřejmě snažíme ceny zkoušek stanovovat s ohledem na náklady,“ dodává Ing. Krutinová.

Zoja Franklová

NÚV Národní ústav
pro vzdělávání
školské poradenské zařízení a zařízení pro
další vzdělávání pedagogických pracovníků

PŘÍLOHA čtvrtletníku VZDĚLÁVÁNÍ

Ročník 2, ISSN 1805-3394

Číslo 1/2013 vyšlo 15. 3. 2013.

Vydává: NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10

Tel.: 274 022 111

www.nuv.cz, redakce@nuv.cz

Redakce: Zoja Franklová, Alena Nová, Jan Klufa

Grafika a sazba: Jan Velický